

Читалище

съвременно

брой 56, май 2013

МЕСЕЧНО ИЗДАНИЕ НА НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „Д-Р ПЕТЪР БЕРОН – 1926 Г.“

РАЗЛИЧНИ ИСТОРИИ

СУДИЛИЩЕ АРИОПАГ

На Атина имаше едно твърде праведно судилище Ариопаг. Там, заради да не согрешат някога судниците, кога гледат някого, чи плачи и ся моли, судяха ношем в темнената, и, без да ся знаят помежду си, Всякий пишаше на една пинакуга, както му ся виждаше праведно. Там усудиха веднъж едно дете на смърт, чи вадяше очите на Врабчетата, защо сякаха, чи ако порастяше, щяше да стани твърде зол и немилостив человек. Тии судници изпитваха Всякого гражданина от що живеи и не оставяха никого да седи празен.

СМИРЕНИЯТ АГАТОКЪЛ

гатокул беше грънчерски син, но толкози му помогна честта, щото стана цар на Сикелиа. И защото ся бояше да не стани горделив от това благополучие, повеле да му слагат на трапезата между златните съдини и пръстани, заради да му дохожда на умът и бащиното му состояние.

Из шеста глава на „Буквар с различни поучения, собран от Петра Х. Беронича за българските училища“, известен като „Рибен буквар“ от Петър Берон, 1824 г.

1150 години от Моравската мисия на Кирил и Методий

ДЕЛО ОБЩОСЛАВЯНСКО

Донка ПЕТКАНОВА

Константин, който приема в Рим монашеска схима с името Кирил, води динамичен, пълен с опасности и с успехи живот. Първият му подвиг е диспутът със сваления патриарх иконоборец Йоан. Тогава юношата Константин сразява учения и самонадеян старец със силата на знанията си и с логиката си. Спечелил уважението и доверието на византийския император, Константин става главен герой на още три мисии – сарацинската, хазарската и моравската. В последната мисия, проведена преди 1150 години, участва и неговият брат Методий.

Страстни мисионери за християнската вяра, блестящи оратори, даровити преводачи и автори на литературни творби – това определя Кирил и Методий като изключителни личности на своето време. Ако беше обаче само това, те не биха останали да живеят во веки. Византия е излъчвала не малко мисионери и талантиливи писатели. Най-забележителното дело на Кирил и Методий е създаването на първата славянска азбука – ГЛАГОЛИЦАТА, една нова, съвършена азбука, съобразена с всички фонетични особености на славянския език. С нея записват преводите си от гръцки (Изборно Евангелие, Изборен Апостол, Псалтира и др.). С тях двамата братя полагат основите на нов литературен език – старобългарския, третия културен език в Европа.

На стр. 6

10 години Литературна гостоприемница

СВЕТЛИНА ОТ СЪЦВЕТИЯ

Петко ТОТЕВ

Когато се разбра, че Литературната гостоприемница при Народно читалище „Д-р Петър Берон“ е навършила десет години, ние се развълнувахме. Както винаги, възприехме емоционално съобщението, поредна изненада на бързотечащото време. За пореден път се възхитихме от откритието на поетесата Надежда Захариева, която е кръстница и водеща на Литературната гостоприемница. Веднага след преживяванията се стреснахме – десет години не са били достатъчни, да осъзнаем дълбочината на новобългарското понятие (не само поетически

образ) „литературна гостоприемница“.

Българско читалище чрез литературата, чрез поезията, чрез български поети и поетеси, чрез съвременно творчество на литератори, артисти, музиканти, художници, фотографии защитава българското гостоприемство. Пословично и традиционно допреди известно време заедно с трудолюбието, емблема на нашия народ, то вече се нуждае от закрила, възраждане и отстояване против натиска на увеличаващи се всесъсипителни стихии.

Гостът в схващанията на нашия славянски народ е очакван, приет, свещен. На някои празници, например именни дни, вратите на всички именници са целодневно и целонощно отворени. Тогава няма очаквани и неочаквани гости. Има само гости – колкото повече, толкова по-добре.

Колкото и да се развихрят опустошителните суховеи, българското славянско гостоприемство ще запазва своята същина, от която ще поклъват нови разновидности на основна наша народна и общочовешка добродетел.

На стр. 2

Надежда Захариева

ГОДИНИТЕ ЛЕТАТ

или как бе създадена Литературната гостоприемница

На стр. 3

П. Петков

ВЕНЕЦ ОТ АВТОГРАФИ

или из страниците на Паметната книга на читалището

На стр. 4

Светла Славеева

МОСТ НА ПРИЯТЕЛСТВОТО

или за Литературния мост София – Загреб, Загреб – София

На стр. 5

СВЕТЛИНА ОТ СЪЦВЕТИЯ

Петко ТОТЕВ

От стр. 1

Доказателство е новопоявилата се възможност за духовно общуване, прекрасно назована Литературна гостоприемница. Неусетно, през цели десет години, тя се превръща в живо дело от три стопанки в българско читалище, които с неизчерпаема радост умножават празниците при нови срещи с познати и малко познати творци на българското слово.

Надежда Захаријева, Елена Алекова, Светла Славеева навярно не си дават сметка, че тяхната работа е най-нежна днешна закрила на българското гостоприемство. Колкото и да е поетична, ефирна, трудно уловима във всичките си прояви, тази тройна гостоприемница поддържа надеждата, че атаките срещу общуването и общителността ще предизвикват вътрешни контрасти, ще пазят основни съчини на човека. Че това не е мираж, можем да се убедим при наблюдението: Гостоприемницата в Народно читалище „Д-р Петър Берон“ се появи на границата между две десетилетия, през които порастна като отровно биле сентенцията „Какво зло съм ти направил, че си ми дошъл на гости“.

Не е възможно съпротивата на гостоприемството срещу разобщеността да се разглежда изолирано, извън други несъгласия на българина с налагани му чужди начини на живот, поставяни под въпрос в собствените им страни. Борбата за идентичност, творческо многообразие, увеличаващо се духовно богатство се разраства навсякъде. Нациите, народите, личностите, които съумеят да запазят своята способност за общуване, своето естествено гостоприемство даже в епохата на индустриалния туризъм, на обслужването на госта според кесията му, ще запазят много повече посоки за своето развитие след края на алиенацията, себизма, егоинтереса.

Приемането на гости още сега звучи като новост в условията на галопираща самоизолация. Това важи за всяко гостоприемство, а за духовното е нещо много повече от авангардизъм. Един от първите гости на читалищната гостоприемница е писателят, големият български белетрист Никола Радев. В съобщение за това някъде в българската преса се появява странна редакция. Обявява се, че авторът на „Когато Господ ходеше по земята“ посетил литературна гостилница. Много е показателно: от гостилницата до гостоприемницата, особено литературната, трябва да се изърви доста път или, както се казва, доста да се потича. Но забележете: коренът и на двете думи е гост. Що се отнася до приемането на госта в гостоприемница, то съществува в предходна дума – странноприемница. Странникът, още преди да е възприеман като гост, поражда мисъл за прием, за подслон на непознат, нуждаещ се от внимание и грижа човек. Това е над всички подозрения, съмнения, опасения!

Гостоприемницата е литературна. И в този случай преобладава емоционалното възприятие. Смесват се спомени и впечатления от гостувания на писатели в малкия и големия салон на Народно читалище „Д-р Петър Берон“. Естествено е, но след едно десетилетие би трябвало да осъзнаваме същността и мащабите на явлениято.

Връзките на писатели, артисти, музиканти, художници с публиката и особено с по-широка публика от професионалната стават все по-проблематични. Сега почти всеки ден се казва, че държавата абдикира от най-насъщни нужди на обедняващия народ. Подредането на абдикациите определя и приоритетите на обществени сили, които се борят за промени или поне ги обещава. Ако се вгледаме във въпросните подреджания, едва ли ще

видим културата на първите места. В този контекст Литературната гостоприемница, появила се в българско читалище, напомня не само за съпротива срещу статуквото на приоритетите, но и сочи възрожденски, трайни, устойчиви решения, без които е невъзможно да се мисли за бъдещето.

Читалището възниква като първодело на българската възрожденска интелигенция. Към църквата и училището се прибавя нещо трето със специализирана грижа за разпространение на писменото слово, за все по-голяма достъпност на четенето, за възвисяване чрез Словото, чрез осведоменост, разбираана не само като суха информация, а като път към култура.

Постигнатото от българското читалище при условията на абдикираща национална държава и държавност е оня пример, който ни е крайно необходим. Погледът към Българското възраждане прояснява многобройни съвременни явления, които срещу течението създават все повече връзки между творците на словото и публиката, между първоелементите на културата, разпръснати в най-модерни комуникации и технологии.

Появяват се литературни салони, литературни кафенета, литературни лаборатории, аудитории, но най-много възможности за тиражиране на писателското слово на живо предоставят съвременните читалища. Продължавайки възрожденската традиция, те създават простор за съединяване на устното и писменото писателско слово в критичен за него момент.

В десетгодишното творчество на Литературната гостоприемница са представени десетки поети, белетристи, драматурзи, публицисти. Някои от тях са били гости неведнъж, участват и в други дейности на читалището. Други творци са били само по един път в читалищните салони. Всички са потопени в атмосферата

15 февруари 2012 г. – гост на Литературна гостоприемница бе поетът Георги Константинов

на благодарна публика, която и да не е познавала творчеството на госта, приемала е с отворено сърце неговото слово. Народно читалище „Д-р Петър Берон“ се намира в престижен софийски квартал, където живеят доста хора с възможности да посещават опера, театър, концерти. Но и сред тях Литературната гостоприемница се оказва трайно предпочитана. Ето как двустранното движение – откъм гостите и откъм приемащите ги – се засилва по най-естествен начин.

За празниците в Литературната гостоприемница много допринасят и актьори, музиканти, репортери. Има артисти, които са постоянно свързани с читалището. Искра Радева има приноси в читалищната дейност още преди Литературната гостоприемница. Вели Чаушев е сред най-отзивчивите. Забелязва се нещо особено в проявите на артистите сред живото писателско слово и присъствие. Артистичността придобива нови цветове извън сцената на театъра и подиумите на рекламни и рекламирани събития. Започва едновременно сближение с госта и със слушащите го. По всичко изглежда, че артистичните изяви извън театъра са важни за обогатяването на таланта. В мигове, когато се възхищавам от импровизации и интерпретации на текстове, изпълнени на прима виста от Вели Чаушев, си мисля за извънсценичното битие на актьора, за неговите свободи и зависимости. Спомням си удивителното и малко цитирано наблюдение на Ингмар Бергман: „С всяка роля актьорът губи част от съкровенията си същност“.

Незабравимо е участието в литературните празници и на музиканти като проф. Благовеста Константинова – пианистка и композиторка, и на флейтиста доц. Венцислав Киндалов. Дъщеря на поетеса, Благовеста Константинова при запознанство с нова поетична книга чува нови мелодии, които стават музикални премиери именно в Литературната гостоприемница. Народната певица Калинка Згурова с медения си странджански глас изпълва огромни зали, когато Литературната гостоприемница при големи празненства излиза извън пределите на читалището. Нейните малки ученици, певци и инструменталисти, винаги са изненада и надежда, че вековни народни дарби ще продължат да одухотворяват и бъдещи времена.

Поети, артисти, музиканти са съцветие – също както стихотворния цикъл „Кантариони“ от Елена Алекова. Всяко цветче излъчва вътрешна светлина, светлините се събират и преобразяват всички.

25 април 2013

2 май 2007 г. – Литературна гостоприемница посреща Валери Петров в Просветна зала на НЧ „Д-р П. Берон – 1926 г.

На 18 май 2011 г., в зала 7 на НДК, Литературна гостоприемница представи книгата на П. Караангов „Прах от песен“

17 ноември 2011 г., зала 7 на НДК – юбилейна вечер на Донка Петрунова. Водещата Надежда Захаријева представя романът на юбилярката „Ръкописът на мръсните тайни“

Надежда Захаријева, Елена Алекова, Светла Славеева навярно не си дават сметка, че тяхната работа е най-нежна днешна закрила на българското гостоприемство

ГОДИНИТЕ ЛЕТЯТ

Надежда ЗАХАРИЕВА

Беше пролетта на 2003 година. По онова време един път седмично се появявах на телевизионния екран в телевизия, която вече не съществува, за да водя предаване, наречено навярно малко суетно: „На ТИ с Надежда Захариева“. Суетно, не суетно, съдържанието отговаряше на названието на предаването. Говорехме си на ТИ с моите гости – поети и белетристи – на литературни и на житейски теми. Поетите четяха в ефир свои творби, а гостуващите белетристи споделяха със слушателите кой е любимият им поет и, естествено, четяха, а често казваха наизуст негови стихове. Всичко това беше по идея на Румен Балабанов. Той ме попита дали бих се съгласила да участвам в подобно предаване. Съгласих се, без да очаквам чудеса – т.е. да привлечем зрители. Робувах на всеобщото мнение, че хората „налягат“ на друг вид предавания.

НО „ЧУДОТО“ СЕ СЛУЧИ

Много често непознати хора ме спираха с думите: „Радваме се, че има такова предаване, че сред целия този политически вой някъде се говори за литература и се четат стихове!“ Нали си представяте какво щастие е да чуеш такива думи във време, което повечето медии се надпреварват да наричат бездуховно!

В един хубав пролетен ден телефонът ми иззвъня и чух в слушалката непознат женски глас. Разбира се, че не помня казаното от жената отсреща съвсем точно, но по същество беше следното:

– Г-жо Захариева, обажда се Светла Славеева, секретар на Народно читалище „Д-р Петър Берон“. Бихте ли приели да се срещнем?

– Разбира се – отговорих веднага, защото откакто се помня винаги съм уважавала читалището като уникална културна институция, винаги съм се чувствала в някаква степен рожба на читалището в моя град, а, не на последно място, и писателското ми самочувствие, доколкото го имам, се дължи на срещите с читатели, организирани от читалищата от цялата страна. – Мога ли да попитам по какъв повод е поканата?

Оказа се, че Светла Славеева гледа моите предавания. Тя отдавна имала идеята да организира срещи между писатели и читатели, но все още не била наясно как точно да я осъществи. Моето предаване я накарало да се осмели да сподели идеята си с мен.

ИДЕЯТА, ОТ САМО СЕБЕ СИ СЕ РАЗБИРА, МИ ХАРЕСА

Скоро след този разговор се срещнахме. Моментално разбрахме, че мислим в една и съща посока по един и същи начин. Речено-сторено, както се казва. Измислихме името на срещите между писатели и читатели: *Литературна гостоприемница*. После беше изработен афишът, който вече цели десет години събира творците и техните почитатели било на територията на самото читалище, било в зала 7 на НДК, било в някоя от залите на Столична библиотека... После...

После месец след месец се занимаха срещите с големите български писатели. Случвало се е да тръпнем дали някои от живите ни класици ще приемат поканата да ни гостуват. Не получихме нито един отказ! Наши гости, и то – не само веднъж – бяха Валери Петров, Антон Дончев,

Павел Матев, Найдено Вълчев, Лиляна Стефанова, Марко Семов, Евстати Бурнаски, Дончо Цончев, Донка Петрунова, Петър Карангов, Велин Георгиев, Божидар Димитров, Евтим Евтимов, Любомир Левчев, Стефан Цанев, Никола Радев, Недялко Йорданов, Теодора Димова, проф. Валери Стефанов, Емил Андреев, Иван Гранитски, Румен Леонидов... Няма да изреждам всички имена. Повече от петдесет са вече. А Литературната ни гостоприемница е отваряла врати повече от сто пъти! Обикновено „домакинята“ бях аз. В годините, в които заради служебните ми задължения като зам.-министър на културата бях възпрепятствана да изпълнявам тази роля, тя беше поета от Елена Алекова, която е и един от най-проникновените литературни критици в наши дни.

Не помня кой беше казал, че минутите се влачат, дните минават, а годините летят. В зависимост от емоционалното ни състояние, всеки от нас е усещал и влаченето на минутите, и минаването на дните, и летенето на годините... От гледната точка на емициите ми, свързани с Литературната гостоприемница към НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ съм абсолютно

съгласна, че годините летят! Сякаш вчера се случи първата от стотите и няколко! „Хорото поведе“, разбира се, самата водеща. Поведо го не кога да е, а на 14 май 2003 г. А наша първа гостенка след месец беше поетесата Маргарита Петкова.

Сигурна съм в едно: всички, които участвахме в създаването на Литературната гостоприемница, в „отглеждането“ ѝ, в „прохождането“ ѝ, в утвърждаването ѝ, а за участници в това дело аз смятам и всички наши почитатели, всички наши гости, особено тези от тях, които наричам с любов „постоянното присъствие“, които и най-лошото време не беше в състояние да спре да дойдат на среща с любимите си автори,

ВСИЧКИ ВКУПОМ В ТОЗИ МОМЕНТ СМЕ ЕДНАКВО ЩАСТЛИВИ

И за това щастие трябва да благодарим на Народно читалище „Д-р Петър Берон – 1926 г.“, на което думата *народно* особено му отива, и на Светла Славеева. Благодарим на българските писатели, приобщили ни към магията на изящната словесност. Трябва да благодарим и на самите себе си, без чиято любов тази магия може би не би се случила!

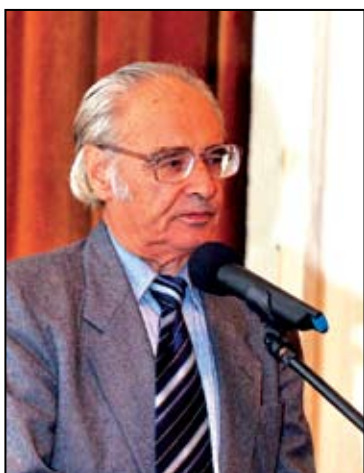
Валери Петров

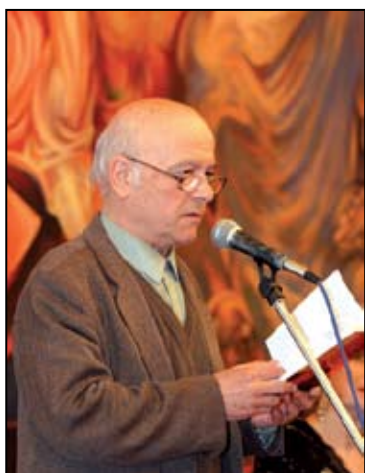
Михаил Белчев

Драгомир Шопов

Антон Дончев

Петър Караангов

Мирослава Кортенска

Найден Вълчев

Велин Георгиев

Лиляна Стефанова

Недялко Йорданов

Донка Петрунова

ВЕНЕЦ ОТ АВТОГРАФИ В СВЕТАЯ СВЕТИХ

Литературната гостоприемница се появява на 14 май 2003 г. – между 11 май и 24 май, между стария и новия стил за празнуване на равноапостолните солунски братя. И на 11, и на 24 май в църкви и училища майски цветя украсяват иконите с ликовете на св. св. Кирил и Методий. Повечето български читалища се основават в църковни и училищни стаи. По-късно за читалища се построяват светли, просторни сгради с труда и даренията на жадни за просвета българи. Читалищата, също както църквите и училищата са храмове на българското слово. Самото название читалище поставя в центъра четенето – написаното и прочетеното, било самостоятелно, било за събрания хора, дошли доброволно, за да разширяват своите духовни хоризонти.

Църквата, училището и читалището във всеки български кът са постоянни духовни опори. опo-

ри на оная Държава на духа, която пребъдва в робства и тиранства, във всевъзможни житейски катастрофи. Мястото, където се появява Литературната гостоприемница, е дълбоко символно. Това място е читалище. Негов патрон е котленският възрожденец д-р Петър Берон, създател на Рибния вулвар – първоучебник на пробуждаща се България. Онова, което по-малко се знае, е, че д-р Петър Берон е голям и многостранен учен, автор на трудове, писани на старогръцки и латински, на френски и немски, трудове, които са на равнището на европейската натурфилософия и съдържат проникновения за развитието на редица точни науки през следващите два века.

Появата на празници на словото в столично читалище с името на д-р Петър Берон съединява първопросветата на българите и славяните с възраждането чрез общонародно образование и с полетите към висините на научното познание и изкуствата. Дълбоката символичност на Литературната гостоприемница, появила се между 11 и 24 май в Народно читалище „Д-р Петър Берон“, вещае достойни продължения. И ето че пред ликовите на св. св. Кирил и Методий заедно с цветята, донесени от децата, които се учат и възпитават в читалищните школи, състави, ателиета, се поставя и един нетленен венец. Той е изплетен от автографи на писатели, гостували през едно десетилетие в двата салона на читалището.

В старобългарски ръкописи на свещени книги, в полетата извън текста, монаси, които са рисували буквите, са оставили къси бележки – било за своя бит, било за съдбоносни събития. Тези къси бележки се наричат приписки и са ценен източник за различни времена и нрави. Автографите на писателите, от които е сплетен венец за десетгодишнината на читалищната гостоприемница, са и съвременни приписки, воюващи срещу настъпваща бездуховност и неграмотност, срещу изтласкването на културата в крайните на държавното и общественото внимание.

Автографи с думи на благодарност за щедър прием, за предоставени възможности да се общува с любознателна и жадна за талантиливо слово публика са оставили първокласни пера на съвременната българска литература. Ще срещнем собственоръчно написани редове от Павел Матев, Антон Дончев, Найден Вълчев, Петър Караангов, Никола Инджов, Велин Георгиев, Никола Радев, Евстати Бурнаски, Андрей Андреев, Димитър Стефанов, Матей Шопкин, Драгомир Шопов, Иван Гранитски, Марко Семов, Банко П. Банков, Александър Томов, Валери Стефанов, Емил Андреев.

Особено грижливо, красиво, калиграфски са изписани автографите на поетеси, белетристски, драматуржки: Лиляна Стефанова, Надежда Захаријева, Донка Петрунова, Светлана Дичева, Теодора Димова, Велислава Дървева.

Характерна особеност на всички автографи е, че те запазват атмосферата на гостоприемството, което писателите са почувствали от първите думи на водещите – Надежда Захариева и Елена Алекова – до въпросите и разискванията на публиката. Отдадено е дължимото и на самоотвержения секретар на читалището Светла Славеева. За нея и за нейните сътрудници Драгомир Шопов пише:

„Пожелавам на амбициозната госпожа Славеева и на чудесния колектив да бъдат здрави и да работят все така всеотдайно в името на културата, на доброто, на България!“

Сред автографите срещаме и благослов – още една връзка със старобългарската писмена традиция и с нейните продължения за пребъждане на Словото:

„Бог да благослови вашата народнополезна дейност за духовното, интелектуалното и патриотично настройване на младите хора, които тук стават добри и верни граждани на скъпата ни родина България!“

31 март 2004 г.

Ловчански митрополит Гаврил“.

Духовни събития от рода на Литературната гостоприемница продължават развитието през всички тръни към звездите.

27 апрел 2013

Литературна гостопріємниця
ХРОНІКА

Основите на Литературната гостоприемница са положени на 14 май 2003 г. в Народно читалище „Д-р Петър Берон – 1926 г.“. Тогава се провежда първата вечер с поезията на самата водеща Надежда Захаријева. Слово – д-р Елена Алекова.

Първият гост на новоучредения литературен салон е Маргарита Петкова. Надежда Захариева води срещите до октомври 2005 г., когато поема поста зам.-министър на културата. Нейн приемник от ноември 2005 до юни 2008 г. е д-р Елена Алекова. От октомври 2008 г. и досега Надежда Захариева отново неотменно води срещите българските писатели – белетристи, поети, есесисти и др.

От април 2006 г. към Литературната гостоприемница по идея на Светлана Славеева започва да излиза и вестник „Съвременно читалище“ с главен редактор д-р Елена Алекова. А от началото на 2009 г., когато акад. Антон Дончев и Надежда Захариева гостуват в Хърватия, литературните срещи започват да се случват и извън границите на България. Така бе изграден

Литературен мост София – Загреб, Загреб – София, благодарение на който са представени редица български писатели в Хърватия и хърватски писатели – у нас (по-подробно вж. на стр. 5). Срещите се отразяват и в сп. „Родна реч“, издание на Българската общност в Хърватия с председател Рашко Иванов, чийто главен редактор е Диана Гласнова. На тия срещи се роди и идеята да бъде издадена в Загреб Антология на българската поезия от Възраждането до днес, която е първата по рода си в Хърватия.

Проявите на Литературната гостоприемница са се провеждали преимуществено в читалището (Малък салон и Просветна зала), но често и в Националния дворец на културата (Зала 7, Младежки клуб, Ступица 5 и др.), както и в Столична библиотека, Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, „Сцена 17“ в Министерството на културата, Театър „София“, Централен военен клуб, Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (Аулата), Българска академия на науките (Голям салон) и дори в НЧ „Славееви гори“ в Смолян.

2003 г.		5. Катя Ерменкова	9.04.2008	14. Николай Милчев	6.11.2010
1. Надежда Захаријева	14.05.2003	6. 5 години Литературна гостоприемница		15. Литературен мост	
2. Маргарита Петкова	20.06.2003	Голямо литературно четене с участието		Емил Андреев и Румен Леонидов	30.11.2010
3. Евтим Евтимов	5.11.2003	на гостувалите дотогава писатели	15.05.2008	(Загреб)	
4. Дончо Цончев	10.12.2003	7. Донка Петрунова	15.06.2008	16. Развигор Попов и	
		8. С песните на Хайгашот Агасян	9.06.2008	Мими Иванова	3.12.2010
		9. Донка Петрунова	3.10.2008		
2004 г.		10. Николай Стоянов	11.11.2008	2011 г.	
1. Недялко Йорданов и		11. Петър Константинов	25.11.2008	1. Гриша Трифонов	26.01.2011
Хайгашот Агасян	11.02.2004	12. Маргарита Петкова	12.12.2008	2. Михаил Белчев	10.02.2011
2. Антон Дончев	10.03.2004			3. Богдана Карадочева	9.03.2011
3. Иван Гранитски	14.04.2004	2009 г.		4. Найден Вълчев	13.04.2011
4. В памет на Дамян Дамянов	16.05.2004	1. Елена Алекова	13.01.2009	5. Литературен мост	
5. Лиляна Стефанова	7.06.2004	2. Велин Георгиев	3.02.2009	Найден Вълчев и Здравка Евтимова	
		3. Литературен мост		(Загреб)	11.05.2011
2005 г.		Антон Дончев и Надежда Захаријева		6. Петър Караангов	18.05.2011
1. Павел Матев	9.02.2005	(Загреб)	27.02.2009	7. Стефан Димитров	26.05.2011
2. Румен Леонидов	23.03.2005	4. Проф. Валери Стефанов	18.03.2009	8. Надежда Захаријева	8.06.2011
3. Донка Петрунова	13.04.2005	5. Ивайло Диманов	28.04.2009	9. Донка Петрунова	16.06.2011
4. Евстати Бурнаски	12.05.2005	6. Надежда Захаријева	15.05.2009	10. Банко П. Банков	5.10.2011
5. Матей Шопкин	15.06.2005	7. Литературен мост		11. Елена Алекова	10.10.2011
6. В памет на Дамян П. Дамянов	13.07.2005	Дубравко Бужимски и Борис Билетич		12. Литературен мост	
7. Елена Алекова	12.10.2005	(София)	20.05.2009	Анте Стамач и Стиепан Чуич,	
8. Никола Радев	2.11.2005	8. Литературен мост		(София)	12.10.2011
9. Никола Инджов	13.12.2005	Проф. Валери Стефанов и Донка Петрунова			
		(Загреб)	27.05.2009	2012 г.	
2006 г.		9. Банко П. Банков	1.07.2009	1. Йордан Иванчев	25.01.2012
1. Донка Петрунова	25.01.2006	10. Лиляна Стефанова	14.10.2009	2. Георги Константинов	15.02.2012
2. Елена Алекова	15.02.2006	11. Драгомир Шопов	4.11.2009	3. Пролетна Литературна гостоприемница	
3. Проф. Марко Семов	7.03.2006	12. Литературен мост		(с участието на Н. Захаријева, Н. Вълчев,	
4. Надежда Захаријева	19.04.2006	Велко Барбиери и Ернест Фишер		Др. Шопов, Ел. Алекова)	21.03.2012
5. Йонка Христова	21.06.2006	(София)	25.11.2009	4. Драгомир Шопов	4.04.2012
6. Коста Андреев	12.07.2006	13. Михаил Белчев	9.12.2009	5. Литературен мост	
7. Матей Шопкин	27.09.2006			Ружица Циндори и Ивана Шоят-Кучи	
8. Светлана Дичева	13.10.2006	2010 г.		(София)	26.04.2012
9. Теодора Димова	22.11.2006	1. С поезията на Павел Матев	20.01.2010	6. Елена Алекова	10.05.2012
10. Елена Алекова	7.12.2006	2. Елена Алекова	27.01.2010	7. Литературен мост	
		3. Дамян П. Дамянов		Елена Алекова и Александър Томов	
2007 г.		70 години от рождението	10.02.2010	(Загреб и Осиек)	11–12.05.2012
1. Андрей Андреев	24.01.2007	4. Любомир Левчев	24.02.2010	8. Банко П. Банков	14.06.2012
2. Емил Андреев	21.02.2007	5. С поезията на Андрей Германов	10.03.2010	9. Димитър Стефанов	10.10.2012
3. Мирослава Кортенска	27.03.2007	6. Георги Лозанов	24.03.2010	10. Надежда Захаријева	24.10.2012
4. Донка Петрунова	12.04.2007	7. Емил Андреев	14.04.2010	11. Найден Вълчев	7.11.2012
5. Валери Петров	2.05.2007	8. Литературен мост		12. Петър Караангов	21.11.2012
6. Мирослава Кортенска	14.05.2007	Петко Братинев, и Димитър Шумналиев		13. Донка Петрунова	27.11.2012
7. Божана Апостолова	18.05.2007	(Загреб)	23.04.2010	14. Калин Терзийски	12.12.2012
8. Божана Апостолова	06.06.2007	9. Литературен мост			
9. Александър Томов	17.10.2007	Божидар Петрач и Яшка Фламиенго		2013 г.	
8. Акад. Антон Дончев	21.11.2007	(София)	6.05.2010	1. Стефан Цанев	10.02.2013
9. Найден Вълчев	12.12.2007	10. С песните на Мария Нейкова	13.05.2010	2. Светослав Георгиев	27.02.2013
		11. 7 години Литературна гостоприемница		3. Здравка Евтимова	6.03.2013
2008 г.		Книга с автограф	27.05.2010	4. Лиляна Стефанова	13.03.2013
1. Банко П. Банков	30.01.2008	12. Дани Лазарова	16.06.2010	5. Проф. Емил Янев	3.04.2013
2. Велин Георгиев	13.02.2008	13. Димитър Шумналиев	6.10.2010	7. Елена Алекова	17.04.2013
3. Елена Алекова	12.03.2008				
4. Елена Алекова (Смолян)	3.04.2008				

МОСТ НА ПРИЯТЕЛСТВОТО

Светла СЛАБЕЕВА

Идеята за Литературен мост София – Загреб, Загреб – София възникна спонтанно в разговор с Рашко Иванов, председател на Българската общност в Хърватия, в който му предложих Литературната гостоприемница при читалището да гостува в Загреб, където да представя творчеството на български писатели, като и на хърватски творци – в София.

Той прие предложението и на 27 февруари 2009 г. първото гостуване на Литературната гостоприемница в Загреб вече беше факт. Първи по Моста преминаха акад. Антон Дончев и Надежда Захариева, тогава зам.-министър на културата. През май същата година посрещнахме в София и първите гости от Хърватия –

Дубравко Бужимски и Борис Билетич.

Оттогава до днес по Моста преминаха: от българска страна – проф. Валери Стефанов и Донка Петрунова, Емил Андреев и Румен Леонидов, Петко Братинов, тогава председател на Творческия фонд към СБП, и Димитър Шумналиев, Найден Вълчев и Здравка Евтимова, Елена Алекова и Александър Томов, а от хърватска страна – Велко Барбиери и Ернест Фишер, Божидар Петрач, председател на Съюза на хърватските книжовници, и Акша Фламинго, Анте Стамач и Стиепан Чуич, Ружица Циндори и Ивана Шоят-Кучи.

Литературен мост София – Загреб, Загреб – София създаде трайни приятелства между творците от двете

страни, но още по-важното беше представянето на българската и хърватската литература пред читатели, възпитани и формирани в друго духовно пространство.

Смисълът на подобно общуване обаче е не просто и само в срещите, които се провеждат между писателите и между писатели и нова публика, но най-вече във възобновяването на почти прекъснати от новите времена контакти между двата славянски народа. Защото само когато са обединени, хората стават силни, а техните страни благоденстват. Защото в периоди на криза – независимо дали тя ще е в икономиката или в духовността, обединението е най-сигурен щит срещу разпада и разтлението.

27 февруари 2009 г. първото гостуване на Литературната гостоприемница в Загреб е факт. Първи по Моста преминаха акад. Антон Дончев и Надежда Захариева

Срещата между българските почитатели на словото и Д. Йелачич и Б. Билетич се състоя на 20 май 2009 г. в Театър 17 в сградата на Министерството на културата

На 25 ноември 2009 г. гостуваха хърватските писатели Велко Барбиери и Ернест Фишер

На 30 ноември 2009 г. гости на загребската общественост бяха българските творци Румен Леонидов и Емил Андреев

Дубравко Йелачич Бужимски

На 23 април 2010 г. в Загреб гостуваха поетът Петко Братинов и писателят и журналист Димитър Шумналиев

Борис Дамагой Билетич

На 12 май 2011 г. гости в Загреб бяха поетът Найден Вълчев и писателката Здравка Евтимова

Степан Чуич и Акад. Анте Стамач

Ернест Фишер

Велко Барбиери

На 11–12.05.2013 г. в Загреб и Осиек гостуваха Елена Алекова и Александър Томов

Паметник на Кирил и Методий в Мукачєво, Украйна

Паметникът на Кирил и Методий в Охрид

ДЕЛО ОБЩОСЛАВЯНСКО

Донка ПЕТКАНОВА

От стр. 1

Дали писмото на император Михаил III до моравския княз Ростислав, цитирано в Пространно житие на Кирил, е автентично или не, това е друг въпрос. То обаче отразява верни мисли:

„Бог, който иска всеки да достигне до познание на истината и да се издигне до по-високо достойнство, като видя твоята вяра и твоето старание, направи да се изпълни твоето желание, като откри сега, в наше време, букви на вашия език – нещо, което не е бивало досега, освен в първите времена – та и вие да се причислите към

великите народи, които славят Бога на свой език.“

Кирил умира в Рим на 14 февруари 869 г. Методий се завръща във Великоморавия и продължава своята учителска и преводаческа дейност. Съдбата на многобройните Методиеви ученици е известна. Няколко месеца след смъртта на архиепископ Методий на 6 април 885 г. политиката на моравския княз Светополк по известни причини се променя. Част от учениците на славянските учители са продадени в робство, на други домовете са разграбени, трети са хвърлени в затвор, а след мъчителни

спорове и изтезания са прогонени от пределите на Моравия.

Учениците вървят гладни, полуголи, изложени на студения дунавски вятър. Част от тях остават в Хърватия, където впоследствие се сформира специфичната ъглеста хърватска глаглица. Друга група – Климент, Наум и Ангеларий – се насочва към България. Напълно съзнателно! Житиеписецът на Климент съобщава:

„За България си мислех, към България се стремях и се надявах, че България ще им даде покой.“

Като пристигат в Белград, градоначалникът ги изпраща в Плиска, понеже знаел, че княз Борис „жадува“ за такива мъже и с „голямо желание ги търси“.

Тези Кирило-Методиеви ученици заедно с пристигналите неколцина други през Цариград и техните почитатели слагат началото на българската преводна и оригинална литература и на българското училище на роден език. Книжовниците в Плиска, Преслав и Охрид следват идеите на Кирил, неговия преводачески и творчески опит. На глаголица те създават

многообразни в жанрово отношение съчинения, богослужат на своя старобългарски славянски език и така се приобщават към „великите народи“.

Не след дълго на българска земя се появява втора азбука – кирилицата. Тя започва да се разпространява редом с глаголицата, за да се наложи постепенно. Кирилицата обаче не би могла да се появи без образа и опит на глаголицата. Известна е връзката между двете азбуки. Духът на Кирил продължава да живее в кирилицата, на която до днес пишат милиони хора.

ПАМЕТНИЦИ НА КИРИЛ И МЕТОДИЙ ПО СВЕТА

Най-старите* паметници на Кирил и Методий са издигнати век в Чехия и Словакия. Още през XIV архитектът Петр Парлер изработва бюстове им и ги поставя в катедралата „Св. Вит“ в Прага. През 1863 г. в храма „Св. Кирил и Методий“ пражкия квартал „Карлин“ е издигната скулптура на двамата братя. Бронзовият релеф върху централните врати на църквата има от 1879 г., а през 1936 г. в олтар са поставени и две техни дървени статуи. През 1870 г. с паметник на Кирил и Методий се сдобива и параклисът „Св. Йоан Предтеча“. Известни скулптурни изображения на славянските просветители в Прага са още и бронзовите релефи в църквата „Св. Вацлав“, мраморните статуи в храма „Св. Игнац“, керамичната композиция в Хусовия храм (заедно с Ян Хус и Ян Коменски), скулптурната група „Кирил и Методий сред народа на Моравия“ от 1938 г. на Карловия мост.

В Бърно първите статуи на Кирил и Методий са в църквата „Св. Петър и Павел“ и са от началото на XVIII век. Две техни статуи има и пред Доминиканската църква, а от 24 май 1936 г. на фасадата на Енорийската църква в града е поставена паметна плоча с релефи на братята. Няколко техни скулптури се появяват през XIX век и във Велеград.

Паметници на солунските първопроходци има в Бочурище, Требич, в Рожков, в Нитра и на други места в Словакия. По инициатива на словациите в Рим са поставени символичен каменен гроб на Кирил в църквата „Св. Климент Римски“, паметна плоча с бронзови скулптури в базиликата „Санта Мария Маджоре“ и мраморна паметна плоча с релеф в базиликата „Санта Праседе“.

Първите скулптури на Кирил и Методий в Русия са вградени в бронзовия монумент „Апотеоз на славянството“ в Новгород през 1862 г. От поново време са известни:

паметникът в Мурманск от 24 май 1990 г., който е точно копие на паметника пред Народната библиотека в София в Мурманск (тук за първи път в Русия е честван празника на славянската писменост и култура). През 1992 г. е издигнат паметник и в Москва, близо до монумента на героите на Плевен от Руско-турската освободителна война. В постамент е вграден вечен огън, донесен от Божи гроб. Паметници на двамата братя са издигнати в наше време и в Самара, Одеса и Ханти Мансийск.

* По материали от Кирило-Методиевска енциклопедия (2003) и книгата на Атанас Божков *Изображенията на Кирил и Методий през вековете* (1989).

Паметник има и в Унгария, а още през 1885 г. върху стена на параклис в Елванген – Германия, където се смята че е бил заточен Методий, е изваяно негово барелефно изображение, а в съседство през 1975 г. е поставена паметна плоча с релефи.

През 1911 г. в Киев е открита внушителна композиция – в средата княгиня Олга, от дясната ѝ страна Андрей Първозванни, а отляво Кирил и Методий.

Паметници на Кирил и Методий има още в Унгария, САЩ (Чикаго), Македония (Охрид) и др.

Паметник на Светите братя Кирил и Методий в Пазарджик

Паметникът на Кирил и Методий в Ханти Мансийск е сред най-новоиздигнатите – осветен е на 23 май 2006 г.

Културен афиш май

6 май 2013

25 ГОДИНИ РАЙОН „ТРИАДИЦА“

Празнична концертна програма с участието на Танцов състав „ЖАР“ Детски танцов състав и група „Деликанлии“

Начало 11.30 часа

естрада Южен парк

10 май 2013

Годишна продукция

на учениците от класа по поп- и джазпеене на Аделина Колева

Начало 19.00 часа

Малък салон

11 май 2013

Годишна продукция

на учениците от класа по поп- и джазпеене на Румяна Коцева

Начало 18.00 часа

Малък салон

15 май 2013

10 години ЛИТЕРАТУРНА ГОСТОПРИЕМНИЦА

юбилейна вечер с участието на Надежда Захаријева, Румяна Коцева, Вокален състав „ГРАМИС“, Иван Станчев от класа на Румяна Коцева

Начало 19.00 часа

7 зала НДК

16-19 май 2013

Литературен мост Загреб – София

17 май 2013

Литературен мост Загреб – София

Вечер с поезията на Енерика Бияч и Стиепан Шешел Представяне на Антологията на българската поезия на хърватски език

Начало 18.30 часа

Кафе „МАТИ“, НДК

19 май 2013

Годишна продукция на учениците от класа по китара на Тинко Тодоров

Начало 10.00 часа

Просветна зала

21 май 2013

Концерт по случай 24 май

с участието на Женски хор „Христина Морфова“, Балетно студио „Красимира Колдамова“, Танцов състав „ЖАР“, Детска хорово студия „Български славеи“, ученици от Музикалната школа, Вокален състав „Грамис“, ученици от класа по поп- и джазпеене на Румяна Коцева, Детски танцов състав, Детски състав по салса танци и др.

зала 11 НДК

30 май 2013

Годишен концерт на Балетно студио „Красимира Колдамова“

Начало 19.00 часа

салона на Модерен театър

свременно
Читалище

Секретар НЧ „Д-р ПЕТЪР БЕРОН – 1926 г.“:
Светла СЛАВЕЕВА
Главен редактор: д-р Елена АЛЕКОВА
Художник: Костадин ЛЯНГОВ
Фотограф: Виктор ВИКТОРОВ
Адрес: София 1408, бул. „Витоша“ 109;
тел.: 952 25 78
Вестникът се разпространява безплатно